

HIV ve AIDS

Bu konunun kısımları:

- Giriş
- Semptomlar
- Nedenler
- Teşhis
- Tedavi
- Hastalığın Önlenmesi
- Yorumlar
- İlgili Bağlantılar
- Ses Klipleri

Giriş

AIDS ilk olarak 1981 yılında yeni bir hastalık olarak kabul edildi. O zamandan beri dünya çapında yaklaşık 40 milyon kişi HIV'ye, yani AIDS'e yol açabilen virüs enfeksiyonuna yakalanmıştır. Bu insanların yaklaşık üçte biri ölmüştür. Ancak, tedavide doksanlı yılların ortalarından itibaren görülen gelişmeler, Birleşik Krallık'ta HIV teşhisi konanların yaşam beklentisini önemli ölçüde yükseltmiştir.

Semptomlar

HIV'li insanlar, gelişmemiş aşamadayken hiçbir semptom görmeyebilirler. Ancak, birçok insan, enfeksiyona yakalandıktan sonra birkaç ay içinde semptomlar görmektedir. Bu semptomların arasında yüksek ateş, yorgunluk, deri döküntüsü, kas ağrıları, baş ağrısı, mide bulantısı, kusma ve ishal sayılabilir. Ancak, bu semptomlardan herhangi bir sizde varsa, bunların aynı zamanda, grip gibi daha basit ve daha az tehlikeli hastalıkların da belirtilerini oluşturduğunu unutmayın.

Kişi HIV'ye yakalandıktan sonra birçok enfeksiyonun kapısı açılır. Bunların arasında pamukçuk (ağız mantarı) gibi ağız enfeksiyonları, ender zatürree tipleri, tüberküloz, beyin ve göz enfeksiyonları, ender deri sorunları ve mide-bağırsak sistemlerinde görülen tuhaf enfeksiyonlar sayılabilir. Ağır HIV enfeksiyonlu bir çok insanda kilo kaybı, lenf bezlerinde büyüme ve sürekli ishal görülür.

Nedenler

HIV vücuda girdikten sonra, kandaki yardımcı T Lenfositleri adı verilen bir tür akyuvar hücrelerini arar. Bunlar genellikle vücudu enfeksiyonlara karşı savunan hücrelerdir. Virüs, T lenfositlere saldırır, ölmesine neden olur ve virüsün milyonlarca kopyası kana yayılır. Bu yeni virüsler yeni T lenfositlere bağlanır ve böylece enfeksiyon yayılır.

Vücut bir süre yeterli sayıda T lenfositleri üreterek, bağışıklık sisteminin doğru çalışmasını sağlar. Buna bazen “latent (gizli, gelişmemiş) faz” denir. Ancak, bir süre sonra (genellikle birkaç yıl, bazen on beş yıl kadar uzun) ve etkili tedavi olmadığında, vücut HIV ile yarışamayacak duruma gelir.

Daha sonra bağışıklık (immün) sistemi çökmeye başlar ve kişi normalde karşı koyabileceği enfeksiyonlardan etkilenecek duruma gelir. O aşamada kişinin AIDS’li olduğu kabul edilir.

Teşhis

HIV enfeksiyonu bir kan testi ile teşhis edilir (“HIV-pozitif” terimi buradan kaynaklanmaktadır). Ancak, Birleşik Krallık’taki çoğu hastanede kullanılan kan testi, virüsün varlığını sadece belli bir aşamadan geçtikten sonra tespit edebilmektedir (enfeksiyondan yaklaşık üç ay sonra).

HIV kan testlerinin doğruluk derecesi yüksektir; elde edilen sonuç hakkında herhangi bir şüphe varsa kişinin testi tekrar yaptırması istenir. HIV testi yaptıran herkese testin ardındaki anlam açıklanmalı ve istiyorlarsa konu hakkında iyice konuşup düşünme olanağı verilmelidir. Çünkü, pozitif sonuç alınmasının (HIV enfeksiyonu tespit edilmesinin), kişinin yaşamı ve ilişkileri için geniş kapsamlı etkileri olacaktır.

Bu test, doktor (aile doktoru) ya da bu konuda uzman (genitoüriner tıp; GUM) bir klinikte yapılabilir. Doktorlardan test sonuçlarını sigorta şirketlerine ve kişinin sağlığını kontrol eden diğer kişilere/kurumlara açıklaması istenebilir. Ancak, GUM kliniklerinde yapılan testler daha sıkı gizlilik kurallarına tabidir. GUM kliniğinde test olmanız için doktorunuz tarafından gönderilmeniz gerekmez.

İngiltere’deki tüm kadınlara, rutin doğum öncesi bakımlarının bir parçası olarak HIV testi yaptırmaları teklif ve tavsiye edilir. Enfeksiyon teşhisi konduğunda, enfeksiyonun bebeğe geçme olasılığını azaltmak için atılabilecek birkaç adım vardır. Bu tedbirlerin arasında, anneye ve yenidoğan bebeğe antiretroviral ilaçlar verilmesi, sezaryenle doğum yapılması ve bebeğe anne sütü verilmemesi sayılabilir.

Tedavi bulunmadan önce, birçokları HIV olup olmadıklarını bilmelerinde pek fayda olmadığını düşünürlerdi. Günümüzde ise, insanlar test olarak sağlıklarını gözlem altına alabilir ve gerektiğinde, mevcut tedavilerden yararlanabilirler (genellikle, enfeksiyondan sonra birkaç yıl gerekmez).

AIDS ise sadece, pozitif HIV sonucu elde edildikten sonra oluşan, AIDS ile ilgili bir hastalığa (örneğin, normal olarak sadece bağışıklığı hasar görmüş kişilerin yakalanacağı ender bir enfeksiyona) dayanarak teşhis edilir. Bazen insanlar sadece AIDS ile ilgili bir hastalığa yakalandıktan sonra HIV testi yaptırarak HIV-pozitif olduklarını öğrenirler.

Tedavi bu aşamada da hâlâ etkili olabilir. Ancak, Birleşik Krallık’ta her yıl birçok insan HIV-pozitif olduğunu çok geç öğrenerek hayatını kaybetmektedir.

Tedavi

HIV ve AIDS tedavisi bir uzmanlık alanı olup, virüsü bastırma tedavisini, virüsün yol açtığı hastalıkların tedavisini ve bireyin kendisi ve ailesi için duygusal ve psikolojik desteği içerir. Tedavinin çoğu HIV ya da GUM (genitoüriner tıp) kliniklerinde yapılmakla birlikte, pratisyen doktorlar da her geçen gün HIV'li hastaların bakımında daha fazla görev yapmaktadır.

HIV ilaçları iki ana kategoriye ayrılır. Birincisi, kombine tedavidir. Buna genellikle, kişinin bağışıklık sisteminin tehlikeli düşük seviyelere ulaşmakta olduğuna ilişkin kesin işaretler görüldüğünde başlanır. Virüsü bastırmaya ve kişinin bağışıklığını mümkün olduğu kadar sürdürmesine olanak vermeye çalışır.

Şimdi çok sayıda anti-HIV ilaç vardır (bunlara çoğu kez anti-retroviral ilaçlar denmektedir). Birleşik olarak verilen bu ilaçlar, HIV teşhisi konmuş olanların yaşam beklentilerini önemli ölçüde artırmaktadır. Ancak, karmaşık olan bu tedavilerin muhtemelen kişinin yaşamı boyunca devam etmesi gerekmekte ve ciddi yan etkileri olabilmektedir. Hangi ilaçların ne zaman alınması gerektiği bireysel duruma göre değişir. Bu konu bir uzmanla görüşülmelidir.

İkinci tedavi türü ise, AIDS ile ilgili hastalıkların tedavisidir. Bunlar, teşhis edilen hastalığa göre değişir. Birçok insan, test olup uygun kombine tedaviyi alarak, bu tür tedaviden kaçınabilir.

Bulunan diğer destek sistemlerinin arasında, beslenme uzmanları, fizyoterapistler, danışmanlar ve gönüllü kurumların sağladığı sosyal bakım ve destek servisleri sayılabilir.

Hastalığın Önlenmesi

HIV'nin başkalarına geçmesini önlemenin en iyi yolu, vajinal ya da anal seks sırasında (eşlerden herhangi birinin virüslü olma olasılığı varsa) prezervatif kullanmaktır. HIV enfeksiyonlu bir eş ile korumasız (yani, prezervatif kullanmadan yapılan) tek bir cinsel ilişki, HIV'nin bulaşmasına yol açabilir.

Ancak, HIV her zaman ilk seferinde geçmez. Dolayısıyla, güvenli sekse başlamak için hiçbir zaman geç değildir. Diğer önleyici tedbirler arasında, iğne ile uyuşturucu madde kullanılıyorsa iğnelerin başkalarıyla paylaşılmaması ve kanı incelemeyen ya da işleme koymayan bir ülkede kan nakli olmaktan kaçınılması sayılabilir.

Yorumlar

HIV, İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü (Human Immunodeficiency Virus) sözcüklerinin İngilizce kısaltmasıdır. Bu virüsün AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome; Edinsel Bağışıklık Yetmezliği Sendromu) hastalığına yol açtığı bilinmektedir. Eğer birisi HIV-pozitif ise, HIV enfeksiyonuna yakalandığı anlamına gelir.

HIV enfeksiyonuna yakalanan bir kişi, bağışıklık sistemi virüs tarafından ciddi düzeyde hasara uğratılana kadar AIDS olmaz. Ancak, eğer kişi AIDS olursa, çeşitli fırsatçı (bazıları ölüme yol açabilen) enfeksiyonlara yakalanma eğilimi artar.

Birleşik Krallık'ta birçok insan şimdi test olup doğru tedaviyi alarak, HIV'nin yol açtığı hasarı durdurabilmekte ya da geciktirebilmektedir.

İlgili Bağlantılar

- AIDS and the brain (AIDS ve beyin) (British Brain and Spine Foundation)
- AVERT (AVERT)
- Screening for HIV in the antenatal clinic (Doğum öncesi kliniklerinde HIV taraması) (Women's Health UK)
- Find your nearest sexual health clinic (En yakın cinsel sağlık kliniğini bulun) (Department of Health)
- HIV infection (AIDS) (HIV enfeksiyonu (AIDS)) (BMJ BestTreatments)
- CD4 count test (CD4 sayım testi) (Lab Tests Online UK)
- p24 test (p24 testi) (Lab Tests UK Online)
- Viral load (Viral yük) (Lab Tests Online)
- HIV Antibody (HIV Antikoru) (Lab Tests Online UK)
- HIV Resistance (HIV Direnci) (Lab Tests Online UK)
- AIDS (Informed Health Online)
- AIDS related illness (AIDS ile ilgili hastalık) (Informed Health Online)
- ART – antiretroviral drugs (ART - antiretroviral ilaçlar) (Informed Health Online)
- Terrence Higgins Trust (Terrence Higgins Vakfı) (THT)
- Information on HIV/AIDS (HIV/AIDS hakkında bilgi) (Aidsmap)

Ses Klipleri

- HIV / AIDS (İngilizce)

Uzunluk: 10:47

- HIV / AIDS (Gujerati)

Uzunluk: 13:43

- HIV / AIDS (Hintçe)

Uzunluk: 14:29

- HIV / AIDS (Pencabi)

Uzunluk: 09:27

- HIV / AIDS (Urdu)